

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjeništvo Ljubljana

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 61. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak teden. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pov. UJU plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. čk. rač. 11.197. Telefon 3112

Organizacija in članstvo.

Parkrat se je že pisalo v našem glasilu o tej zadevi. Pa se mi zdi, da je še ta zadeva vedno aktualna. Mogoče danes bolj, ko kdaj prej.

Ker ima večina naših učiteljskih društev sedaj svoje občne zbornice, in tudi večina mlajših tovarišev sedaj vstopa v našo organizacijo, zato se mi zdi potrebno, da skupno obnovimo — ker to preradi pozabljamo — kake dolžnosti ima članstvo do svoje organizacije, obenem pa tudi, kaj lahko članstvo od svoje organizacije zahteva.

O postanku naše organizacije, o njeni potrebi, ki jo je spravila na svet, se hočem dotakniti čisto kratko te točke, to pa zato, ker se organizaciji dela tolikokrat krivica, kot bi ona nas potrebovala in ne pa mi njo... Pa učiteljsko jo potrebuje, še posebno mlajša učiteljska.

Organizacija vzdržuje v človeku nesebičnost, vzgaja značaj, ker zatira v njem izrodke egoizma in vzdržuje smisel za skupnost.

Treba je vedno žrtve, da se prihaja k sestankom, k zborovanjem. Zlastno, da so tudi v naši organizaciji tovarišice, ki se tega ne zavedajo, posebno glede posejanja zborovanj. Za vse mogoče sestanke je dovolj časa, za par ur mesečno, ki naj bi bile posvečene lastni stanovski organizaciji, pa ni časa.

Če pa nam preti nevarnost, da bomo pri krajanu v enem ali drugem, tedaj bi bilo potrebno, da stopimo vsi na branik, ali tudi tedaj jih ne bomo videli. Pravijo pač, da jim nič ne koristi, če so včlanjeni v organizacijo. Kadar pa se kaj doseže, pa se ravno ti ne vprašajo, ali jim koristi ali ne, ampak vam brez sramu reko, da jim to itak pripada, da jim to itak gre. Zlastno, a resnično!

Da organizacija tudi izobrazuje, mislim, da mi o tem pač ni treba izgubljati besedi. Sprožiti hočem samo nekaj točk, ki so v tako tesni zvezi z našim dobrim ali slabim uspehom, ki so bolj ali manj znane, pa se na žalost nanje pozabljajo.

Eden prvih pogojev dobrega člana je, da je nesebičen in napram tovarišem-icam obziren.

Postanska reč je, kako delajmo, glavno je, da si v dno duše prepričan, da nam je potrebno delati. Vsak naj dela tako (seveda v okviru društvenih pravil), kakor misli, da je najbolje. Tako bomo največ dosegli, vsak naj dela iz ljubezni do organizacije. Ne sme pa nas brigati to, kako eni ali drugi sodijo o našem delu. Če sem storil to, kar sem zmogel po svojih močeh, sem storil svojo dolžnost, da sem le zadovoljen sam pri sebi. Te notranje zadovoljnosti mi nihče ne more vzeti. Naša organizacija naj bo zveza dela in zaupanja v zmago; nad slehernim članom naj bedi kot Damoklejev meč zavest, da je njegovo delo neobhodno potrebno.

Veseli do dela jemljejo taki člani, ki mislijo, da velika večina ostalih članov nima nobene razsodnosti, da dela vse narobe in da so edino oni, ki razvidijo položaj. Taki člani so naravnost škodljivci družbi. Kdor si ne upa s pametnimi razlogi zastopati svojega mnenja in si pridobiti med člani večine, tak s svojimi čisto otročji šikanami tudi ničesar ne doseže, razen tega, da društveno gibanje zastaja.

Zalosten pojav v društvu je čisto tudi to, da nekateri člani mesto da bi svoje zmožnosti udeleževali, le bolj zabavljajo, a se ne

oprimejo nobenega dela. Treba si je iztrgati iz srca zavist, otrestiti se prehude kritike in krepko prijeti za delo. Napačno je misliti, da najsloni vse društveno delo na odbornikih ali celo na samem predsedniku. So slučaj, ko mora predsednik sam voditi tudi tajniške posle. Zlastno — a resnično!

Vsak član se mora dalje zavedati, da ni sam, da ima dolžnosti tudi do bližnjega. Iz ljubezni do drugih mora vse storiti, kar bi jim utegnili prijeti, opustiti pa, kar bi jim moglo škodovati, kar bi jih žalilo ali spravilo v nevoljo. Vsak tvoj korak bodi premišljen, dobrohoten in ljubezniv.

Medsebojno tovarištvo je predpogoj uspešnega društvenega delovanja. In to tovarištvo pokažimo tudi na zunan. Tam, kjer se gre za čast tovarišice, naj mu bo tovarišica res tovarišica, ki se potegne za njega. Če znajo drugi, kadar je treba, tako skupno nastopati, naj bi mi, od katerih ljudstvo pričakuje, da se res ljubimo, da smo si res tovariši, tega ne pokazali...

Kar medsebojno tovarištvo največkrat kvari, je prevzetnost. Komur je za stvar, ta bo z veseljem hodil na zborovanja, naj bo predsednik ta ali oni. Mi se ne zbiramo zato, da razpravljamo na naših zborovanjih osebne zadeve, ne zbiramo se zato, da bi politizirali ali modrovali, ampak zato, da vzbudivo vse učiteljsko, da se vname za stanovska in pedagoška vprašanja.

Gotovo pa je, da bo društveno delovanje le tedaj uspešno, če so v odboru le taki ljudje, ki uživajo zaupanje večine, zato si pa člani sami volijo odbornike. Vsem se pa nikoli ne more ustreči, a tudi tisti, čegar želja se ni uresničila, bo z veseljem deloval za procvit društva in se pokoril odredbam društvenega odbora in večine, saj se ne gre za posameznika, ampak za vse društvo.

Marsikdaj pade kakšna žaljiva opazka — saj smo vsi ljudje, polni slabosti — a pravi tovarišica ne bo zato vzkipeval, ker se zaveda, kako škodo bi napravil društvu. Najprvo se sporečeta dva člana, ta potegne na svojo

stran tega, oni drugega, pa imamo v društvu dva tabora. In kako potem delati?

Da bo društvo cvetelo, mora vladati v njem veselje in volja. Zato naj vsak 1. da prinese v zborovalno dvorano veder obraz, s tem na vse navzoče ugodno vpliva; če pa se pokaže s mrkim očesom, pobit in potlačen, bodi prepričan, da si vsem pričujočim pokvaril tiste ure skupnega življenja.

2. Podlaga razvitja vsake organizacije je red, disciplina! K društvenim zborovanjem prihajaj zato vedno ob pravem času. Ne zamujaj! Brez mene bodo že naredili. Ni res! Drugi čakajo in potem odhajajo nejevoljni domov in drugič se tudi ti poslužijo take razvade.

V društvu mora biti nadalje parlamentarno, demokratično življenje. Nasprotniki moramo biti takim pojavom v društvu, kjer se komandira. Člani se morajo zavedati, da nimajo samo ušes, ampak tudi usta. A če naglašam, da imajo pravico govoriti pri vsem, kar se zgodi in se mora zgoditi v odboru, prav tako naglašam tudi dolžnosti, katere se morajo izpolnjevati, ako hoče organizacija obstojati.

Sklepom društvenega odbora se moramo pokoriti. Duh discipline je potreben za vse naše življenje. Seveda se pa mora tudi odbor ozirati na člane in ne sme delati po svoje, oziroma na lastno pest. (Velja tudi za vse naše višje društvene instance!) Če bi se to zgodilo, tedaj jim pa zaključimo: »Ne zahtevajte od nas, da bi z veseljem sodelovali, kjer se delajo računi in načrti brez nas in se vendar računa pri izvajanju na našo pomoč.«

Za nalogo si moramo obenem postaviti, da si ne damo odvzeti tega, kar se je po dolgem in težkem boju priborilo. Gledati moramo danes še posebno na to, da se doseže tudi za naš stan primerno in dostojno gmočno stanje.

To pa se ne da doseči s frazami in praznim govorjenjem, ampak z resnim delom, ki nam bo prvo delo in prva naloga vsakega izmed nas.

Z. Kotnik.

Tudi gospodinsko nadaljevalno šolstvo v Draški banovini lepo napreduje.

(Sklep uvoznega tečaja za učitelje gospodinsko nadaljevalnih šol.)

V prostorih zavoda »Vesne« v Mariboru se je vršil od 18. do 29. avgusta t. l. uvodni tečaj za učitelje, ki so že delovali ali žele v bodoče delovati na gospodinsko-nadaljevalnih šolah. V tem uvodnem tečaju naj bi se prosvetne delavke seznanile z miselnostjo kmetijskega ljudstva, prodrle naj bi v dušo kmetijske žene, dobile vpogled v kmetisko družino, spoznale nje delo, trud in trpljenje, pa tudi veselje do lastnega ognjišča, rodne zemlje in kmetijskega doma. V to svrhu so se vršila vsak dan predpoldne in popoldne primerna predavanja po naslednjem razporedu:

1. Pomen nepokvarjenega kmetstva za zdrav organizem človeške družbe. Bistvo kmetijskega stanu. Dežela in mesto. Izobraževalno-vzgojno delo med kmetiskim ljudstvom. (Podavatelj referent za kmetisko nadaljevalno šolstvo g. Jože Krošl.)

2. Občestvo na kmetih, družina, vas. Občestvena državljska vzgoja. (Pod. g. prof. Jože Jeraj.)

3. Narodopisje. Pomen. Odsev kmetijske duše v kmetijski kulturi. Kako gojiti umetniški čut na kmetih. Ljudski običaji, narodne noše. (Pod. g. prosvetni inšpektor dr. Franc Kotnik.)

4. Kmetiska žena v slovenski literaturi. (Pod. g. prof. dr. Ivan Dornik.)

5. Kmetiska poslopja in pohištvo. (Pod. g. prof. Fran Baš.)

6. Razvoj kmetijskega stanu. Sedanji gospodarski položaj. (Pod. g. ing. Primož Simončič.)

7. Zdravstvo. Higijena žene. Bolezni v kmetijski hiši. Nega dojenčkov in otrok sploh. Nega bolnikov. (Pod. primarij g. dr. Josip Benčan in dr. Vrtovec.)

8. Socialno skrbstvo na deželi. (Pod. ravnatelj dečjega doma g. Sl. Dimnik.)

9. Metoda pouka na gospodinsko-nadaljevalnih šolah, učni pripomočki. (Pod. učiteljica ga. Anka Mešičkova.)

slabosposobno deco» napravil prvi stvarni poizkus in načrt za osnivanje pomožnih šol. Da ne bi žalil staršev, je Stötzner nazval to deco »slabosposobno« (schwachbefähigt) mesto, da bi rabil izraz »slabonadarjen«, »slabo-umen« (schwachsinnig). S tem je izzval diskusijo v pedagoških krogih, v katero je posegel tudi dnevni tisk. Del javnosti je zavzel Stötznerjevo stališče, drugi del je pa smatral za pregrešno izločevati otroke, ki niso sposobni, da enakomerno napredujejo in sodelujejo z normalnimi otroki. V diskusiji se je pokazala zmešnjava pri naznačevanju pomena in naloge tem šolam, kakor so jo tolmačile šolske oblasti, občine in učitelji sami. Mislili so, da bi bile te šole potrebne le kot pomoč normalnim šolam, kjer naj bi deca dobila predpisano znanje in se usposobila za povratek v normalne šole. Kjer so se pojavile take šole, povsod se je tolmačilo njih pomen v gornjem zmislu, kar je izzvalo ponovno borbo o tolmačenju nalog pom. šol. Pri tem se je pojavilo mnogo monografij, v katerih se je razpravljalo o bistvu in nedostatkih slaboumnih, praktični primeri so tudi dokazali, da otroci, ki so se povrnili iz pomožnih šol v normalno narodno šolo, niso mogli napredovati v osnovni šoli. Berlin sam je zastopal spočetka to pogrešno stališče in otvarjal v narodni šoli »vzporedne razrede« za slabonadarjeno deco; medtem pa ima danes Berlin največ samostojnih pomožnih šol na svetu, kar znači, da je uvidel pogrbenost svojega prvotnega mišljenja. Skoro 30 let se je borila ideja samostojnih pomožnih šol za uveljavljanje v javnosti, dokler ni premagala z utemeljenimi razlogi nasprotno mišljenje ter utrdila dejstvo, da je pomožna šola

umestna edino le kot samostojen zavod za izobrazbo slabonadarjenih. Tip slabonadarjenega je ugotovljen v medicinski, kakor tudi pedagoško-psihološki literaturi. Besedo »slabonadarjen« (slaboumen) je treba razumeti kot izraz intelektualno defektne bitja, ki se ostro razlikuje z ene strani od normalnih, z druge strani od kretenov ter kaže napram zgornjim znaten plus, a napram normalnim minus sposobnosti. Normalni karakterizirajo take tipe kot abnormalne, defektne. Nedostatki slabonadarjenega se kažejo v spominu, opazovanju, čustvovanju in volji. Njihovo apazevanje je prazno, njihova pažnja je osredotočena tudi pri odraslih le na zunanjost in čutnost, nikoli pa ne prodre v bistvo stvari; tako se predado brez odpora slučajnim vtisom. Ti vtisi ustvarjajo v njegovi zavesti le temno, medlo sliko. Če si kaj zapomni, se jim to čisto razbline ter izgine. Najčesteje je pri slabonarjenem vse nejasno in netočno, zapomni si le deloma vsako stvar. V duševnem življenju se ne more povzpeti do višjih pojmov in idej, do višjega čustvovanja in volje. Pri njih ne obstoji nikak smoter življenja, nikdar si ne morejo ustvariti filozofskega pogleda na svet. Na žalost se tudi ne morejo povzpeti do pravega smisla in čutenja skupnosti; kratko rečeno: ne morejo pravilno pojmovati vsebine in vrednosti življenja. Slabonadarjeni žive dan z dnem vedno pod vplivi in vodstvom drugih, ali vsaj naslonjeni na druge. Praznosta njihove duše nima: solze, sočustvovanja za tovariša, njim je vsaka bolečina bližnjega tuja, nepojmljiva. Tipična znaka slabonadarjenih sta pasivnost in slabost mišljenja. Slabonadarjeni ne vodi borbe proti družbi radi boljše ureditve; tem

10. Pravilnik za gospodinsko-nadaljevalno šolo. Poslovanje. (Pod. g. referent Jože Krošl.)

Tečaja se je udeležilo 22 posvetnih učitelj in 3 šolske sestre in sicer:

Bandel Marija iz Brežic, Bojce Stefanija iz Petrovč, Boršner Josipina, Bratanič Marija iz Ormoža, Grošelj Nada iz Maribora, Hrast Ivanka iz Makol, s. Horvat Rozalija iz Ptuja, Jager Marija iz Štor, Janko Marija iz Starega trga pri Raketu, Kocijančič Julija iz Trzina, Kotnik Ana iz Sv. Jakoba v Slov. goricah, Kralj Marija iz Vurberga, Kulovec Vika iz Volte vasi, Mercina Danica iz Grahovega, Molan Marija s Pobrežja, Piano Ana iz Petrovč, Piano Mara iz Šmartna ob Paki, Plavšak Marta iz Trbovelj, Potočnik Pavla z Donačke gore, Premrov Marija iz Grahovega, Stancer Ana, Stukelj Vida iz Frankolovega, s. Toplak Romana iz Slov. Bistrice, Vodopivec Olga iz Sodražice, Vodušek Anica z Donačke gore.

Dne 29. avgusta se je tečaj skupno s tečajem za učitelje kmetijskih nadaljevalnih šol slovesno zaključil ob prisotnosti pomožnika bana g. dr. Otmarja Pirkmajerja, ki je imel ob tej priliki daljši, globoko zamišljeni govor, iz katerega bodi tukaj posnetih le nekaj stavkov:

»Posebno skrb moramo posvetiti v naši državi kmetijstvu. Agrarna zemlja ima nebroj latentnih sil in skritih zakladov, ki se dajo izkoristiti. Zato pa je treba, da je naš kmetovalec naobražen, da je v zvezi s sodobnim napredkom svoje panoge, da je skrben gospodar, da je v svoji potrošnji racionalen in da izkoristi vsako priliko za pridobivanje in ojačanje svojega gospodarskega položaja. Zato posveča naša uprava posebno pažnjo prosvetljenju našega kmetijskega prebivalstva. Kmetске in gospodinske nadaljevalne šole so glavno sredstvo, potom katerega se naj širi sistematična kmetijska prosveta na deželi. Posebne kmetijske in gospodinske šole so pač v stanu posameznikom nuditi temeljitejšo kmetijsko, oziroma gospodinsko naobrazbo, vendar v naših prilikah ne bodo mogle v kratkem času bistveno izpremeniti splošnega kulturnega nivoja našega kmetovalca. Zato moramo kmetisko in gospodinsko nadaljevalno šolstvo z vsemi silami pospeševati, ker pričakujemo od njega najhitrejši učinek, ki bo rodil za kmeta praktične sadove...«

Za napredovanje narodne prosvete je zato nadaljevalno šolstvo posebne važnosti. Učitelj dobiva vpliv na zrelejšega mladeniča, bodočega gospodarja, kateremu bo ostal trajen svetovalec in prijatelj. Učitelj sam se bo s takim občevarjem še mnogo bolj poglubil v dušo kmetovalca, spoznal njegove potrebe, pospeševal njegove težnje ter mu bo ob strani stal tudi v težjih časih... Naša kmetijska dekleta in naše kmetijske žene slove po svojih vrlih. Upam si brez pretiravanja trditi, da je kmetijska žena ona, potom katere je mogoče dati našemu selu bistveno drugo lice ter ga spraviti na višjo stopnjo v vsakem pogledu... Zaradi tega vam prav posebej polagam na srce, da cenite tudi vašo nost in pomen dela na gospodinskih nadaljevalnih šolah, ker one niso namenjene samo napredku kmetijske žene in kmetijskih deklet, temveč vsega kmetijskega doma in njegovega gospodarstva... Povsem se zavedam težav, ki so zvezane z vašim delom, in vem, da je treba mnogo idealizma in vztrajnosti, ako hočemo priti do uspehov in to naj vas bodri

več je desinteresiran, asocialen, a pri tem ne antisocialen. Lahko se reče: večina slaboumnih je psihopati, a vsi psihopati niso slaboumnini. Pedagogika se je izkazala kot nezadostna za izobrazbo slaboumnih. Pri tako defektnih bitjih se ne more doseči cilja normalne šole, ker vzgojna sredstva pedagogike normalnih ne zadoščajo in tudi niso dovolj močna za izobrazbo slabonadarjenih.

Od slabonadarjenih ne moremo in tudi ne smemo pričakovati, da se mnogo nauče. Dovolj, ako se lahko orientirajo v rodno krajinu in ako pojmujejo najenostavnejše odnose skupnega življenja ter razumejo enostavno čtivo ter zadostne enostavnim zahtevam v pisavi. Dalje zadostuje, da znajo kupovati vsakdanje potrebščine v trgovini, pojmujejo in računajo proste odnose z metrom in utežmi ter poznajo na uro in kole-dar. Vsako bolj abstraktno in miselno delo moramo opustiti.

Za nesrečne starše, za družbo in otroka same pomeni pomožna šola mnogo. Pomožna šola pomeni intelektualno, moralno in ekonomsko rešitev slabonadarjenih, pomeni rešitev življenja; pomožna šola se bojuje proti prosjačenju, prostituciji in zločinu. Ena taka šola več, ena kaznilnica manj, kakor bi prilično rekli Diderot. Zapadne države pojmujejo to nalogo pravilno, ker hočejo z ustanavljanjem pomožnih šol reducirati izdatke za azile, kaznilnice in ječe, za katere uporabijo mnogo večje vsote, kakor za vzdrževanje pomožnih šol.

Vstop slabonadarjenega v pomožno šolo znači zanj dvig čustvovanja, razvijanje samozavesti in samozaupanja. Z vstopom v to spec. šolo postane otrok vreden član druž-

LISTEK.

Narodne šole za slabonadarjeno deco.

(Pomožne šole.)

(Objavil prof. Dragoljub Branković, inšpektor ministrstva prosvete in šef oddelka za abnormno deco v Beogradu — »Nar. Prosveta«, br. 65/1930.)

Ako ne smatramo kot prvi začetek poslovanja šol brezuspešno prvo prizadevanje za osnivanje zavodov v svrhu vzgoje kretenov koncem 18. in začetkom 19. stoletja v Franciji, Ameriki in Nemčiji, potem je bila Nemčija neoporečno prva, ki je začela z ustanavljanjem pomožnih šol. »Oče pomožne šole«, Heinrich Stötzner*, učitelj gluho-nemih v Leipzigu, je l. 1864. v svoji razpravi: »Šole za

* Opomba uredništva: Heinrich Ernst Stötzner, šolski svetnik, rojen 2. junija 1832 v Großhainu (Sachsen). Od l. 1851. do svoje upokojitve l. 1901. je neprestano deloval v dobroti slaboumnih ter je s svojimi številnimi publikacijami mnogo pripomogel k razvoju pomožnega šolstva v Nemčiji. Sprva je služboval na drž. vzgojevališču za slaboumne v Hubertusburg-u, od l. 1855. pa na gluho-nemnicah v Leipzigu in Dresdenu, kjer se je predvsem posvetil gluho-nemnim manj-nadarjenim.

ter naj vam da potrebne duševne in telesne sile za uspešno delovanje v vašem lepem poklicu.

Od profesorskega zbora je nato govoril še g. ing. Simonič, na kar sta se v imenu učiteljskega zboru izbranih besedah, kraljevski banski upravi, posebno še gospodu podbanu in slednjič tudi vsem predavateljem, ravnateljem meščanske šole g. Melhior Rismal iz Slov. Bistrice in gđ. Vika Kulovic iz Vite vasi.

Potem je g. podban razdelil udeležencem obiskovalna izpiznevala in se pri tem z vsakim razgovarjal o krajevnih razmerah in o možnosti njegovega udeleževanja na kmetijskih in gospodarskih šolah.

V obednici »Vesne« se je nato v najbolj-

O enotnosti samoučil in neprilikah.

(Dopis iz vrst učiteljskega.)

Kdor je kedaj imel opravka z otroci v šoli, ve, kako težko je v začetku šolskega leta napraviti pri njih red glede samoučila, med temi zlasti kar se tiče zvezkov, ker je tozadevno takoj v začetku šolskega leta treba v vsakem razredu storiti nagle ukrepe. Da je za zvezke, potrebne za šolske naloge, radi enotnosti, reda in hitre nabave potrebno skupno naročilo, za ves razred pri tej ali drugi tvrdki, je jasno, potrebno je pa še iz razloga, da se lahko nabavljajo zvezki revnim učencem, ki jih iz pičle dotacije učiteljskega ne more.

Lansko leto je — očitno inspiriran od trgovskih krogov — ne da bi bilo pri tem moglo povedati svoje mnenje tudi učiteljsko, izšel odlok — s katerim se mu skupno nabavljanje samoučil prepoveduje.

Enako je tudi s knjigami. Kdor ve, koliko revnih učencev je danes v naših šolah in kako malenkostne subvencije dobivajo baš knjižnice ubožnih učnih knjig na posameznih šolah in kako male so te zaloge, temu bo jasno, da le te nikakor ne morejo kriti potrebe za vse pomoči potrebne otroke in jim dajati na posodo brezplačne izvide učnih knjig, ki jih koncem leta vračajo. Razumel bo tudi nabavljanje knjig premožnejšim učencem za razrede skupno, da se je pri evnetuanih 10 eksemplarih posameznih knjig dobivalo tudi običajen brezplačen izvod za ubožne učence ali pri 10% prihranilo kaj zanje med tekočim šol. letom. Žalibog, da so ukiniti listki pri učnih knjigah za brezplačne izvide. Zadnje čase je začela pozornost obračati na to Učit. gospod. poslovalnica, ki se je pa učiteljsko poslužuje le pri nakupu uradnih potrebščin.

Ni je vrste, ki bi bila nastopila proti učiteljski tako brutalno, kot so to storili trgovci s šolskimi potrebščinami. Letos je izšel drugi odlok, ki dovoljuje nabavo samoučil sporazumno s starši. Učiteljsko je mislilo, da le vsaj sedaj tozadevno mir in red.

Ali zmotilo se je. Očitno nekdo med zainteresiranimi nima miru, če ne izide — »v svrhu reklame seveda« — vsako leto kak članek, ki pogreva lanske tozadevne preje citirani odlok. Kajti v »Jutru« je 12. t. m. izšel zopet tak monsturni, čegar dopisnik opozarja javnost na lanski odlok in se pri tem ne sramuje sledeče denunciacije: »in učno osobje ne sme na primer zaradi barve ovitka, zvezkov in podobnega pošiljati učence le v gotove trgovine«.

Dopisnik očitno o enotnosti zvezkov nima pojma. Kaj je učiteljsko radi tega pre-

šem razpoloženju vršil lepo uspeli banket pod vodstvom ravnateljice gospe Rapočeve, ki je kot gospodinja pozdravila gospoda podbana in vse navzoče. Tu se je g. podban z vznemirjenimi besedami najprej spomnil Nj. Vel. kralja Aleksandra I. in z »Živijo« vzklikom na kraljevo rodbino je sledila pesem za pesmijo. In pesem — tako je poudarjal g. podban ob slovesu — naj zveseli, bodri v delu nas, naj prinese žarek veselja in zadovoljstva v sleherni kmetjsko hišo.

Tako je naglo pretekel čas in s prisrčnim »Na svidenje pri praktičnem tečaju! Na svidenje pri občestvu!« so se razšli tovariši in tovarišice po vsej Dravski banovini. Da bi njih trud bil poplačan z dobro uspelim delom med narodom!

stalo lansko leto, ko so učenci nosili v šolo za šolske naloge zvezke z raznobarnimi ovitki — razne velikosti, brez pivnikov — ki so jih posamezne trgovine, bodisi vsled nejasne izjave otrok, bodisi vsled napačnega umevanja svojih nastavljenec — ali da se iznebe zvezkov, ki radi barve ovitkov ne gredo — le tem dajali v nakup, o tem zaenkrat molčimo. Radi bi pa vedeli, kateri trgovski nastavljenec bi bil zmožen nabaviti n. pr. za vse učence I. in II. razreda enotne zvezke, tako, da bi to naročilo izvedli otroci sami sedaj v začetku šol. leta.

Odločno pa moramo odkloniti zadnji stavek tega dopisa, ki se glasi: »Gremij trgovcev vlijudno prosi, da mu prizadeti javijo eventualne poedine primere, ki bi nasprotovale gornjim odredbam.«

Kdo so ti prizadeti? Ali morda starši, ki bi jim bila s skupnim naročilom odvzeta skrb in pot za to nabavo. Ali morda otroci, ki so veseli, da se takih naročil iznebe. Ali morda trgovci s šolskimi potrebščinami sami?

Kajti med tem ko upravni, ki se pritožujejo, še danes prav uslužno izvršujejo taka skupna naročila in dopuščajo, da nekdo poziva nje same, naj take slučaje javijo gremiju trgovcev — ali je morda mislil, da bi to ovajanje opravili starši ali celo otroci. Vsa stvar izgleda že malo smešna, če se spominimo na časopisno reklamo te vrste trgovcev. Le kako je to, da je le tem dovoljeno dajati reklamo v časopise, v dopisu pa poziva, naj prizadeti enako reklamo med učiteljskim — ki je pa seveda nikjer ni — ovadijo gremiju trgovcev.

Način teh časopisnih lanskih in letošnjih člankov je za učiteljsko — pa nič manj za trgovce te vrste — skrajno ponižujoč. Za učiteljsko zato, ker poziva na denunciacijo proti njemu — torej se ga javno v časopisih sumniči protipostavnih dejanj, ki jih pa ne zakrivlja.

Le čemu ta gonja? Ali ni ta reklama ponižujoča tudi za trgovce?

Če je le tem morda toliko za tiste odstotke, ki so jih dajali pri tem nakupu in jih je učiteljsko uporabljalo za podporo revnim učencem, naj bi mirno oznanili, da jim teh odstotkov enostavno ni mogoče več dajati, ali pa to sporočili v trgovinah.

Zavedati bi se pa morali, da bi pri vseh eventualnih takih protestih, katerih posledica je bil lanski odlok, morali med se poklicati tudi učiteljsko, ki bi bilo na pristojnem mestu vsaj lahko pojasnilo vzrok takih skupnih nabav.

Monopol šolskih zvezkov.

Ministrstvo prosvete je z odlokom z dne 17. avgusta t. l. št. 26207 naročilo vsem srednjim šolam, da se morajo odsej vse šolske stvari pisati na štirih tipih vezbank, ki jih ima v zalogi državna štamparija šolskih knjig. Sekcija trgovcev s papirjem in pisarniškimi potrebščinami pri Gremiju trgovcev v Ljubljani je z ozirom na težak položaj, ki je s tem

nastal za vsa obrtna in trgovska podjetja, ki se pečajo z izdelovanjem ali prodajo teh predmetov, predložila kr. banski upravi spomenico s prošnjo, naj kr. banska uprava izdejuje, da se vezbanke tipa državne štamparije pri nas ne uvedejo. V utemeljitvi te prošnje se navaja:

1. odlok bi ubil našo industrijo zvezkov,

ni neobhodno potrebno. Pouk ima pretežno praktični značaj. Da se more pri pouku v teh šolah individualno postopati, ne sme presejati število učencev v razredu 15. Razred, ki vsebuje več učencev, se mora deliti.

Pomožna šola je predhodnica današnji aktivni ali delovni šoli. Izzvala je jače delo v otroški psihologiji, s čimer je pobudila normalno šolo k intenzivnejšemu delu in so njena sredstva prešla tudi v normalno šolo. Ako bi hoteli pazljivo zasledovati pot modernih šolskih idej, nas mnogovrstno povede v pomožno šolo in v ostalem v medicinsko pedagogiko. Radi tega se pomožna šola mora smatrati za pedagoško in socialno pomožno ustanovo.

Za tako posebno ustanovo se mora izobraziti posebna strokovna učiteljska osebnost. Vse zapadne države se žurijo, da izobrazijo za pomožne šole strokovne učitelje. Ti učitelji morajo imeti več znanja iz psihologije, psihopatologije in v obče širše znanje iz pedagogike in pedsopatologije. Radi tega se na zapadu zlasti po svetovni vojni ustanavljajo posebni tečaji za usposabljanje nastavljenecv teh šol. Tudi naša država ne zaostaja v tem delovnem pravcu, četudi nekoliko zakasnelo. Preteklo leto (1929/30.) se je otvoril tečaj za izobrazbo učiteljev za delo v pomožnih šolah in oddelkih za slaboumno deca. Sprejetih je bilo v ta tečaj 18 učiteljev in učiteljic in 2 češkoslovaška učitelja. V prihodnjem šolskem letu (1930/31.) se sprejme v ta tečaj 40 učiteljev. Trideset učiteljev se bo pripravljalo poglavitno za delo pri slaboumnih, a kot vzporedna stroka je usposabljanje za izobrazbo gluhotih ali slepih; pet kandidatov ima kot glavno stroko izo-

ki je doprinašala do sedaj ne le obćim interesom, marveč s plačevanjem davkov tudi državi največje žrtve, ker je v času najtežjih kriz vzdrževala z največjo požrtvovalnostjo svoja podjetja. Kaj naj napravi industrija in trgovina s sedanjimi velikimi zalogami, katere si je pripravila, ker ni do zadnjega momenta vedela, da bo izdan gornji odlok ministrstva prosvete.

2. obstoji zakonito določilo, ki jasno pravi, katere vrednotnice in tiskovine se smejo monopolizirati in pri čemur je izrečno do, stavljeno, da so šolski zvezki od tega izvzeti.

3. odlok bo pa tudi prizadel šole in učence same, ker blago ne bo vedno in pravočasno na razpolago. Mnogim trgovcem ne bo mogoče blaga nakupiti, ker nimajo vsi sredstva, da bi plačevali vezbanke že pri naročilu ali pa potom povzeta.

Nadalje se v spomenici poudarja, da je trgovina s papirjem in pisarniškimi potrebščinami prosta obrt in da ne gre za posamezne predmete, ki spadajo v obseg te trgovine, vpeljati monopola.

Sekcija prosi končno kr. bansko upravo, da se njena vloga reši čimprej, da glede preskrbe s šolskimi zvezki ne nastane zastoj, ker si do končne rešitve tega vprašanja nikdo ne bo naročil novih zvezkov.

Splošne vesti.

— Uradniški zakon. Kakor smo že v zadnji številki poročali, je projekt novega uradniškega zakona že gotov. Kategorije odpadajo in bodo uvedeni mesto njih čin. razredi. S posebno odredbo, ki bo tvorila sestavn del zakona, bo odrejena prevedba iz dosedanjih kategorij in skupin na odgovarjajoče čin. razrede. Plačilni razredi bodo urejeni tako, da pride sedanji III. kat. v plač. razr. od X. do VI., II. kat. od IX.—V., I. kat. od VIII. do I. Rodbinske pokojnine prevzame poseben pokojninski fond.

— Sokol kraljevine Jugoslavije je vložil posebno spomenico na g. min. predsednika, v kateri se zavzema za nujno rešitev aktualnih učiteljskih vprašanj, ureditev stanarine potom pravilnika, izboljšanje materialnega stanja učiteljskega in izobrazbi odgovarjajoč razvrstitve po novem čin. zakonu, poudarja joč, da ta vprašanja onemogočujejo popolno udeleževanje učiteljskega pri prosvetnem delu.

— Izkaz članov za poslovno leto 1930/31. Doslej so poslala poverjeništvu izkaze učiteljska društva slovenjgraško, ormoško in ptujsko. Ostala društva posnemajte!

— Ako niste prečitali v zadnji številki Učit. tov. članek »Boj proti Učiteljski gospodarski poslovalnici«, prečitajte ga danes, ker je v zvezi z današnjim člankom o enotnih samoučilih v šolah. Vsak zaveden tovariš mora biti informiran glede »Učiteljske gospodarske poslovalnice«, kake namene ima.

— Raba šolskih zvezkov. Z ozirom na poziv, ki ga je priobčil gremij trgovcev v Ljubljani v zadevi nakupovanja zvezkov po učiteljsko, se je zglasila dne 16. septembra t. l. deputacija ljubljanskega učiteljskega društva pri načelniku prosvetnega oddelka g. dr. Lončarju ter mu tolmačila mišljenje učiteljskega glede zvezkov, ki morajo biti za isti predmet enotni, kar zahteva tudi šolski nadzornik ob priliki nadzorovanja pouka.

— Navajanje staršev in otrok k denunciacijam proti učiteljski. Dnevni listi so priobčili sledečo notico: »Ob začetku šolskega leta opozarja Gremij trgovcev v Ljubljani učence, dijake in njihove starše, da učno osobje po odloku bivšega velikega župana in šefa prosvetnega oddelka ne sme pobirati po šolah nikakih prispevkov za skupno nabavljanje šolskih potrebščin, kakor tudi ne sme agitirati za kako poedino tvrdko. Vse trgovine s šolskimi potrebščinami imajo blago, ustrezajoče šolskim predpisom, in učno osobje ne sme na primer zaradi barve ovitka zvezkov in podobnega pošiljati učence le v gotove trgovine. Dijaki in njihovi starši imajo

pravico nabavljati šolske potrebščine pri onem trgovcu, pri katerem sami hočejo. Gremij trgovcev vlijudno prosi, da mu prizadeti javijo eventualne poedine primere, ki bi nasprotovale gornjim odredbam.« Ta notica pač ne dela časti niti onim, ki so povzročili objavo in ne listom, ki so jo priobčili. Ako bo potrebno, bomo ustregli prizadetim s podatki, kako one tvrdke, ki se pritožujejo, prav rade sprejemajo in izvršujejo skupna naročila za vse učence v razredu in se še nadalje priporočajo. Opozorjamo na današnji tozadevni članek.

— Lèsica-Molè: Prva srbska ali hrvatska čitanka za slovenske osnovne šole je bila odobrena po predlogu Glavnega Prosvetnega Sveta z odlokom Ministrstva Prosvete ONBr. 10.215 z dne 22. marca 1929.

— Tečaji za izobrazbo učiteljev defektne dece. Ministrstvo prosvete je z odlokom O. U. br. 56.123 od 28. jul. t. l. ter na osnovi §§ 14. in 162. zak. o nar. šolah otvorilo v Beogradu celoletni tečaj za izobrazbo učiteljev defektne dece. Tečaj bi se moral otvoriti 15. septembra 1930 ter bo trajal do kraja junija 1930. Sprejetih bo 30 učiteljev za pouk slabonadarnene dece ter kot stranski predmet gluhotonem ali slepo, pa 5 za slepe ali gluhotonem in stranske slabonadarnene. Prijavljenci morajo imeti maturo, uspos. izpit in ne nad 5 let službe ter odlično oceno. Dobivali bodo svoje redne prejemke. Ob kraju tečaja se vrši diplomski strokovni izpit.

— Otvoritev novih pomožnih šol. Ministrstvo prosvete je otvorilo nove pomožne šole v Beogradu (4 razr.), Zagrebu, Subotici in Novem Sadu (2 razr.), v Vel. Kikindi in Vel. Bečkerek (1 razr.).

— Za referenta v odseku za defektno deca ministrstva prosvete v Beogradu je imenovan Anton Skala iz Maribora, ki je že nastopil službeno mesto.

— Društvo učiteljic bo imelo sejo v nedeljo dne 21. t. m. ob 9. uri dopoldne v sobi Mladinske Matice (Učit. tiskarna). Poleg drugega je na programu tudi razgovor o kongresu Nar. Zenskega Saveza, ki se bo vršil v Zagrebu od 13.—15. oktobra. Na kongresu se bo obravnavalo več vprašanj, ki so zanimiva zlasti za učiteljice, zato bi bilo priporočljivo, da se jih čim več udeleži kongresa. Vse podrobne informacije dobite v nedeljo pri seji. — Odbor društva učiteljic.

— Številka 7. našega stanovskega lista prinaša povodom moje 75letnice nekaj podatkov iz mojega življenja, ki pa niso povsem točni. Resnici na ljubo popraviljam, da sem služboval v Trbovljah-Vode 44 let, ne pa 43, da po gimnazijah študijah nisem vstopil v 4. letnik učiteljskega, ki ga takrat še ni bilo, ampak v enoletni učiteljski tečaj, da nisem napravil mature z odličnim uspehom, ampak z navadnim, da moja prva žena ni bila polkovnikova, ampak stotnikova hči, brez generalštabnega naziva in da sem prošil l. 1883. za nadučiteljsko mesto v Trbovljah-Vode na migljaj gosp. nadzornika Ambrožiča, ne pa Grossa. Sicer pa izrekam cenj. poročevalcu za tako laskavo priznanje mojega delovanja na šoli Trbovlje-Vode najiskrenejšo zahvalo. S tovariškim pozdravom znanim Ivan Kern, šolski upravitelj v p. Vojnik, dne 13. sept. 1930.

— Šolskim upraviteljem v litijem skrezu! Članarino za Sl. Šol. Mat. sem prejel dosedaj le od 8 tov. upraviteljev. Prosim tudi druge, da zadevo uredi vsaj do 30. sept. Glej okrožnico Sreskega načelnika v Litiji od 5. aprila 1930, prosv. štev. 563. Poverjenik: Rostohar Dragotin.

— Nujno rabim 24 Schreinerjevih čitank II. del II. izdaj. kralj. zal. šol. knjig v Ljubljani 1924. Knjige so lahko že rabljene. Po nujbo z navedbo cene je poslati na upravitelja nar. šole v Koprivnici pri Rajhenburgu. Istotam oddam 19 računic I. del Černivec iz l. 1924. a 7— »Din in 17 računic II. del Černivec iz l. 1925. a 10— »Din, popolnoma nove, trdo vezane. Za te knjige pridejo v pošte 1 do 3 razrednice.

— O letošnji statistični tabeli bi se morali tudi marsikaj pomeniti že zaradi enotnosti. K temu nas navajajo tudi štiri vprašanja na zadnji strani formularja: pripombe k temu stat. formularju. V podrobnosti spuščati se na tem mestu ne kaže, pač pa se naj prenese zadeva v učit. društva ali na sestanke šol. upraviteljev — ki bi morali biti subvencionirani — pod predsedstvom sres. šol. referentov. Čas je tudi, da se lotimo vprašanja o šol. učnih knjigah, ker je nujno potrebno, da izginejo iz vseh šol vsi surogati in plagijati, ki so nastali po vojni. — Šijanec Lju. devit.

— Mornariška obrtna šola v Tivatu potrebuje enega stalnega učitelja za predavanje predmetov, ki so predvideni za 4 razrede srednjih šol in sicer: Aritmetika, geometrija, zgodovina, zemljepis, učni jezik in lepopisje. Kandidat mora imeti kvalifikacijo za učitelja, mora biti naš državljani in ne sme biti starejši od 40 let. Predpisno kolkovane prošnje naj se pošljejo takoj poveljstvu pomorskega arzenala v Tivatu. Nastop službe 30. septembra t. l. Ostali pogoji so razvidni iz službenega vojnega lista št. 35/1930, ki je na razpolago pri pristojnih poveljstvih vojnih okrožij in na vseh orožniških postajah.

— Risarski tečaj v Ljubljani. Na intervencijo je kraljevska banska uprava oddelek VIII. v Zagrebu naknadno nakazala udeleženeem iz Savske banovine podporo po Din 1000— pod br. 13.639-VIII. 1930. Čim dospe denar, ga razdelimo. — Kus Viljem.

A. Črnivec, Petdelna računica za osnovne šole, I. in II. del (ločeno kakor doslej). Bano-vinska založba šolskih knjig in učil v Ljubljani pripravila novo izdajo gornjih dveh knjig, po katerih je bilo že del časa stalno povpraševanje. Knjigi, prilagojeni novemu učnemu